

השתלשלות פולמוס שערות הודו

תשכ"ח: כתב הרב רבינוביץ (הרב של טורונטו) תשובה לאסור את השערות בהנחה שבהודו יש טקס הקרבת שיער ושמגשים את השיער לע"ז ושהגילוח הוא לשם הע"ז.

תשל"ל: הגר"מ שטרנבוך אסר את השערות בהנחה שחיתכים את השערות על מנת להקטיר מקצתן לע"ז, ובכה"ג מחשבין מעבודה לעבודה [בגזירה לצורך הקטרה].

תשל"א: הגר"א ויספיש בירר ע"י מלומדים מאוניברסיטת לונדון שבהודו אין טקס דתי של שערות הניתנות לאליל, ומרבית השערות בהודו נגזזות לפרנסת העניות, ואף שבדרום הודו יש מעט נשים שנותנות את השיער כמחווה אישית לאליל ואח"כ השיער נמכר, אך זו כמות מועטה שלא מספיקה לפאות, וכתב שכן הסכימו הגרשז"א והגר"ש להיתר.

אג"מ: גם האג"מ הצטרף להיתר לאחר בירור של הרב טנדלר חתנו (לא ברור לי באיזו שנה), שנאמר לו שהשער מלוכלך ולכן לא יפה להכנס אתו למקדש, ואין לו שום קדושה ושום תפקיד מבחינת הפולחן.

תש"נ: בשנת תש"נ נשמע שוב שיש בעיה בשיער ההודי, והרב יעקב אהרן שפירא (אב"ד חשוב בבית דין שפרנקווייז), שוחח עם עשרות מומחים [הינדים ולא הינדים], כמרים, והינדים פשוטי העם, ומחלק שמע ביטויים משמעותם הקרבה ומנחה, ומחלק שמע שאין זה אלא סיגוף, שמטרתו להראות לאליל שמוכנים להתענות - כדי שהאליל יתרצה לברך אותם, והעיני כולל הן צום ותענית דיבור, הן מסירת חפצי ערך יקרים, והן התכערות ע"י ההתקרחות, אך ציינו שהמומחה החשוב ביותר הוא הכומר דוקטור אנאנד מוהאן - והוא הסביר לרב שפירא שאין מחלוקת, וכולם מתכוונים רק לביאור השני, ומשתמשים בלשונות הקרבה ומנחה רק לציון שזו הקרבה עצמית, מאחר ובתרבותם כלל אין הקרבת דבר מן החי במובן המערבי; עוד ציין הרב שפירא שהרבנים שאסרו אמרו לו שזו פשוט האפשרות שלהם לאסור את הפאות לחלוטין, ולא העריכו נכון שבמקום לחבוש מטפחות - ירכשו פאות ארופאיות יפות יותר .... הוא שלח את מסקנותיו למרן הרב שוואב זקן הרבנים בארה"ב, וכן להגר"ש אלישיב, לגרש"ז אויערבך, ולגר"ח פ"י שיינברג - וכל הרבנים הללו התירו על סמך בירורו.

הגר"ש"א: כתב בשנת תש"נ תשובה להתיר את השערות על סמך בירורו של הרב שפירא, משני טעמים: א' - התגלחת היא רק מנהג התנדבותי המראה כמה הוא מוכן לוותר על הדבר יקר לו עבור מסירותו לאליל, ואיננה 'עבודת' האליל, וגם איננו קרבן; ב' - לא עובדים את הע"ז בהקרבת השערות, ולא מכניסים את השערות לבית הע"ז כי הן דבר טמא אצלם, ואף אם המסתפר חשב לשם עבודה לע"ז - כי רק המספר עושה את המעשה [הגר"ש אמנם כתב שיש שחלקו על המומחה הזה, אך זאת מפני שהרב שפירא שלח לו את שני הצדדים ששמע וחשב שהגר"ש יבין מעצמו שאין כאן סתירה, ולא אמר לו שהדברים מיושבים ללא סתירות].

הגר"מ שטרנבוך: הגר"מ ש"עדיין אסר את השערות בטענה שיש להתחשב בדעת המתגלח - וכוונת המתגלח לע"ז הופכת את מעשה התגלחת למעשה לכבוד הע"ז - אף אם מעשה הגילוח איננו מעשה עבודה, כי מה שמתכוונים כמס"נ לאליל, ומה שמקפידים להתגלח דוקא סמוך לבית האליל - מחשיב כעבודת הע"ז; הגר"י שפירא השיב על תשובתו, אך הגר"מ שטרנבוך לא הגיב עליה [יתכן שלא נמסרה לידו].

תשס"ד: לאחר התחלפות הראב"ד והגאב"ד של העדה"ח בשנת תשס"ג, הוחלט לעורר שוב את איסור השערות, והגר"מ שטרנבוך ביקש מהגאון החיד"ו [חיים יוסף דוד] ויסיף דוד ויסיף שלט"א מאנטוורפן להצטרף לאיסור, והוא אמר שחייבים לברר את המציאות, ושלח שליח בשם אמיר דרומי, בעל תשובה ששהה כמה שנים בהודו; השליח נסע לשם באייר תשס"ד, וכתב שם יומן באנגלית המתאר מה ששמע וראה, וכן הביא הקלטות של הראיונות, והעיד בפני ביה"ד של הגר"ק: א' - אף ששמע מכמה שמטרתם להשפיל את האדם, אבל השתמשו במילים 'סאקריפייס' ו'אופרינג', כלומר הקרבה ומנחה, ונתנו את השיער בהכנעה; ב' - אמר שכשמונים אחוז מהמתגלחים אמרו או חשבו את שם האליל, אף שהוא לא שמע כך באזניו אפילו פעם אחת; ג' - אמר שיש באולם התגלחת חדרון עם פסלים, שמקטירים שם; ד' - אמר שיש 'קדושה מסויימת' באולם התגלחת, וחולצים נעלים לפני הכניסה לשם; ה' - אמר שמעט מהמתגלחים מביאים שיער ל'הונד' [קופסא] שבמקדש הראשי; ו' - אמר שהספרים חייבים להיות מהדת שלהם; ז' - אמר שה'הונד' שבו מניחים את השיער הוא כלי 'קדוש', שהוא עצמו ע"ז ממש. יש לציין שדבריו בפני ביה"ד לא זהים למה שאמר בדו"ח שכתב בהודו.

הגר"נ קרליץ והגר"ש וואזנר: לאחר עדות דרומי הגר"ק והגר"ש כתבו (ל"ג בעומר תשס"ד) 'אף שיש צדדים בהלכה בזה דעתנו... כיון שהדבר נוגע לפגם ע"ז החמור ע"כ אין לקנות כאלה מכאן ואילך, אלו שיש להם פאות שבאים ממקומות הנ"ל ישתדלו מאד להחליפם בפאות בלי חשש הנ"ל, וביאר עצמו הגר"ש שחפץ נוסח שיש להתרחק ולהיזהר, אבל שלא ישמע כאיסור ברור כי אי אפשר לדעת את המציאות.

הרב דונר: במקביל, הגרמ"ש ביקר מיידו הרא"ד דונר אב"ד בלונדון שיסע להודו לברר, והגרי"ש אלישיב אמר לרא"ד לברר מה המסתפרים חושבים, מה הספר חושב, והאם התגלחת לפני האליל; הרב דונר נסע לאחר שדרומי חזר מהודו, ובסה"כ היה במתחם הע"ז כשמונה שעות, שמתוכם רק כחצי הוקדשו לבירור זה [ועוד כחצי לבירור ענייני השיוק], ואת התקשורת עשה באמצעות מתורגמן ששפת הטמיל המקומית היתה רק שפתו השלישית; הוא העיד בפני הגרי"ש ובפני העדה"ח, ועירב בעובדות את הפרשנות שלו באופן שהציג את הפרשנות כאילו היא עובדה מוצקה, וזאת אף שהסתמך על כמה הנחות יסוד ללא בסיס: א' - בנין התגלחת הוא 'קדוש' כי חולצים בו הנעליים ויש בו גלגול של האליל; ב' - המגלחים הם שליחים של המתגלחים וחלק מה'עבודה' שלהם [אף שהם רק אמרו לו שכוונתם למשכורת]; ג' - בטוח שהמתגלחים אומרים או חושבים את שם האליל בעת התגלחת [אף שלא שמע כן במציאות]; ד' - הישיבה בעת התספורת היא עבודה שלמה; ה' - הגזיזה היא 'עבודה גמורה' 'עבודת קדש' של 'שחיטת השיער' לאליל כשחיטת שני סימנים; ו' - יש שאמרו שהאליל אוהב שער - ש"מ שנותנים לו את השער מתנה; ז' - אין זו נתינה ממונית כי אז היו צריכים להכניס את השיער להונדי של הנדבות היקרות; ח' - מה שאמרו שנותנים לאליל את השיער כי הוא אוהב כסף איננו נכון כי הם לא רוצים להקאות כמשוגעים שמקריבים שיער; ט' - התגלחת לא להכנעה כי יש נערות שהסתפקו בתגלחת מועטת וברור שזה למתנה ולא להכנעה; י' - לא חקר את הכמרים כי הם בודאי שקרנים שמעוניינים ליפות את הדת, שהרי הכומר בלונדון אמר לו שכוונתם רק לקב"ה, והפסל רק מזכיר להם את הקב"ה, ובודאי שיקר בזה; י"א - הכמרים שאומרים שזו הכנעה ולא קרבן לאליל הוא רק מפני שהם מתביישים במה שמקריבים לאליל שלא נותן להם כלום, והם גם משקרים שאינם עובדים לע"ז אלא רק לאל העליון - והפסל רק מזכיר להם אותו. הרא"ד גם סיפר על כך בועידת רבנים בארה"ב.

הגרי"ש: לאחר נחרצותו של הרב דונר - הגרי"ש כתב שיש לאסור את השערות בהסתמך על דברי הרא"ד, ואסר גם את השערות המסופקות, ופסקו הופץ בעולם.

ההתנגדות לפסק הגרי"ש: הרב פייוול כהן [בדי השולחן] והגר"י בעלסקי אמרו לגרי"ש שהנתונים שנמסרו לו ע"י הרא"ד הם שגויים, והעיד הרב פייוול כהן שהגרי"ש אמר לו שאם הוא יודע שהעובדות שונות - הוא רשאי לפסוק אחרת, ושיש להקים ב"ד שישמע את שני הצדדים, אך לו עצמו די במה ששמע מהרא"ד שהיה בהודו. כמו כן באותו קיץ תשס"ד נכתבו כמה וכמה תשובות לסתור את הפסק לאסור.

צבי ויסמן: בועידת הרבנים בארה"ב הרב פירסט ביקש מר' צבי ויסמן לדבר; הוא בעל תשובה שחקר 12 שנה את התרבות המזרח הודית, וחי שם שש שנים, והיה במקדש טירופאטי כמאתים פעם, ודובר את שפתם שוטף, ובקי בכתביהם בשפת המקור סנקסריטית; והעיד: א' - האליל שלהם 'מעוניין' רק במנחות הנעיומות למלך אנושי, פרחים בשמים ופירות, וסולד בדברים מהחי, וכ"ש משערות שלפי תרבותם מורחקות וטמאות, ולעולם לא יכנסו למקדש וכ"ש שלא יביאום לפני האליל, והכמרים לא יגעו בהן; ב' - מעשה התגלחת נעשה ללא שום כוונת עבודה, והספרים הם חברי איגוד הספרים ולא אנשי דת; ג' - התגלחת מכונה 'מותאי אדיתל' שפירושו המילולי 'אני מתקרח', והתרגום ל'סאקריפייס' ו'אופרינג' הוא רק כי אין בשפות ההודיות ביטוי ל'קרבן' מן החי במובן המערבי; ד' - ההתקרחות היא הקרבת היופי, והתגלחת היא ההכנעה לאליל בכך שמגיע למקדש באופן עלוב ומושפל; ה' - ההונדי הוא רק פח איסוף לשערות ללא כח אלילי. הרב היחיד מהרבנים שאסרו שחקר את ר' צבי - היה הגר"ש וואזנר, ומחמת עדותו ריכך עוד יותר את הפסק שלו, כמ"ש בנו הרב בנציון וואזנר 'כל האומר שהוא אסרם שקר הוא דובר, ועתיד ליתן את הדין', וכן מעיד הרב קליין כל החשש ל'מיאוס' היה לא מן הדין אלא רק לפגם בעלמא, ולא התכוון לאסור את השערות.

יניב עסיס: לאחר שהוקם ההכשר - בפועל המעוניינים בפאות המשיכו לרכוש; דבר זה חרה ליניב עסיס, ברעסלבר לוחמני, שבספרו 'בגדי תפארתך' אסר כל לבוש צבעוני, לא רחב, וכו', ולחם במשך שנים במי שכתב להיתר הפאות; בשנת תשע"ח הוא החל להפיץ באתר שלו 'יופי יהודי' את משנתו, שיש לאסור את השערות הבאות מהודו, וגייס את האגדה שבשנים האחרונות הנהלת המקדש קידמה כדי לעודד עוד אנשים להגיע ולתת את שערותיהם [ובכך להגדיל את רווחי המקדש], שבה לאליל יש הכרת הטוב לנאלה-דיוי שהשתילה לו משערותיה, והוא אמר שהשערות שהמאמינים יגזזו בטירופאטי - יהיו שייכים לה כהכרת הטוב; עבור עסיס היה כאן רמז שהאליל 'אוהב' את השיער הגשמי, והיה די בזה כדי לאסור את השערות.

תשע"ח: הגאון חיד"ו וייס [דומ"ץ דקהל 'יטב לב' וראב"ד לענייני ממונות באנטוורפן] שלח את ר' גרשון וועסט לברר האם השתנה משהו מאז תשס"ד ובעקבות אגדה זו, ור' גרשון נסע לשם, וחקר כמרים, מגלחים ומתגלחים, וסיכם את עדותו בכתב; מסקנותיו: א' - אין 'קדושה' באולמות התגלחת יותר מאשר בשאר ההר, וחליצת הנעלים מקובלת בכל הודו, וכן תמונות האליל נפוצות בכל מקום ללא קשר ל'קדושת' המקום; ב' - אף שהאזין זמן רב לא שמע תפילות בעת התגלחת; ג' - הלבוש וההתנהגות באולם התגלחת הם באופן מזולזל בשונה לחלוטין מהרצינות שהם מייחסים לשאר 'עבודותיהם' שנעשות

באימה ויראה תוך תנועות משונות, ובלבוש מכובד; ד' – שמע מהכמרים שהתגלחת להסיר הטומאה, הגאווה, העוונות, או היופי החיצוני – לפני כניסתם לאליל, ולא ענו שהוא מפני אגדת הקרחת [\[ויש שצינו שאין להתייחס לסיפורים שמקורם באינטרנט\]](#), ורק חלקם הכירו את האגדה הזו; ה' – המגלחים הם אנשים פשוטים וגרועים ולא כמרים; ו' – הכומר אמר שזה פשע להכניס שערות למקדש.

נסיעת דרומי בתשע"ח: עסיס לא הצליח לשכנע את ר' גרשון לתת לו את ההקלטות שלו, ולכן שלח את אמיר דרומי שנית, ולאחר שחזר סיפר על עובדות שונות לחלוטין ממה שסיפר בתשס"ד: כאן כבר שמע תפילות, והעיד על אורה קדושה, וטען שהמגלחים [\[ואפילו המנקים!\]](#) הם כמרים, ואמר שאמרו לו שהאליל אוהב שיער; הוא העיד בפני הגר"מ שטרנבוך [\[שלא התרשם ממנו במיוחד\]](#), ולאחר שמיעת עדותו אמר הגרי"מ רובין ששום דבר לא השתנה.

הישכם אוהבים: עבור עסיס זה היה מספיק כדי לכתוב את 'הישכם אוהבים' [\[בצירוף ר' משה אפרים אינדיק מח"ס 'פאת קדמה' וגב' שפרה חזן התחקירנית שקיבלה הוראה מרביתיה לעשות ככל שביכולתה להלחם בפאות\]](#); בחוברת זו פרסם עסיס דמיונות ושקרים ללא גבול, התלושים לחלוטין מהמציאות, פירסם את 'עדותו' של ר' גרשון וועסט לפני שקיבל את אישורו שהדברים נכונים ומדויקים, הביא סיכום הלכתי מבעל פאת קדמה שבו טען שדי בגזירה כדי לאסור את השיער אף כשהשיער כלל לא הופך לקרבן, ועוד; עוד הפיץ עסיס, הן ב'הישכם' ובפרט באתר 'יופי יהודי' השמצות על רבנים רבים שכתבו תשובות להתיר, הרב חיד"ו וייס, הרב אשר וייס, הרב ישראל בעלסקי, הרב יצחק מרדכי רובין, הרב אברהם הכהן רובין, הרב משה שאול קליין, הרב דוד מורגנשטרן, וכמובן, ר' צבי וייסמן; הפרסום השלילי כולל ביטויים מזעזעים, וחוצפות גדולות, הוצאת מילים מהקשרן, המצאת דברים שכלל לא נאמרו, וכד', פרסום חלקי הקלטות שהוקלטו ללא רשות ופורסמו בליווי קטעי קריינות המבארים כמה רב זה לא מבין מימינו לשמאלו, כמה הוא שקרן, וכל כיו"ב; עם זאת דוקא רבנים מדרג נמוך זכו על ידו לשבחים גדולים, לאחר שכתבו לאסור את השערות. מאחר ויש לו מי שמממן את פעילותו בממון רב – לכן מודעות ענק מתפרסמות ממנו ללא הרף כדי לשמר את הנושא בתודעת האנשים שאין להם כל דרך לברר את האמת.

תשע"ט: בתשע"ט דרומי סיפר שראה בעיניו בתשס"ד הקרבת שערות, ולכן ר' גרשון נסע שנית להודו כדי לחפש את ההקרבה; דרומי לא יכול היה לציין היכן ראה, רק אמר 'באחד המקדשים בין מדראס לטירופאטי', ור' גרשון חיפש היטב ובכל מקום אמרו לו שאין כזו הקרבה.

הכצעקתה: בשנת תשע"ט נכתבו כמה מאמרים בארה"ב שמבררים אחד לאחד את טענות הישכם, ומוכיחים שהדברים הם ללא שום בסיס, הן הטענות המציאותיות והן ההלכתיות; בתחילת תש"פ החלה עבודת צוות המרכזת את החומר, העדויות, ספריהם, דברי כמריהם, המציאות, הסרטות, תשובות הרבנים, הביסוס ההלכתי, ועוד; בתחילת תשפ"א יצאה מהד' א' של הספר 'הכצעקתה' – שחולק כמעט אך ורק לדיינים מוצי"ם ורבנים בא"י ובחו"ל; מסקנת הדברים היתה ברורה כפי בירורו של הרב שפירא בתש"נ, וכפי פסק הגרי"ש הראשון, וכפי עדותו של ר' צבי בתשס"ד: השיער איננו קרבן, התגלחת איננה עבודה, ולא מתקיים שם שום אחד מהתנאים הדרושים כדי לאסור את השערות. בשורת 'הכצעקתה' התקבלה אצל רבנים רבים בהסכמה גדולה, אמנם חלקם ביקשו שלא לפרסם את הסכמתם שבעל פה מאחר וחששו לייצג קו שונה מבית דינו של הרב שריאל רוזנברג, אך הביעו קורת רוח מרובה מהבירור, והיה בהם שהתבטא שזו מהפכה של ממש.

וילאו למצוא הפתח: בינתיים ניב עסיס חש ב'סכנה' ולחץ לחץ כבד על כמה רבנים לחתום שהשערות אסורות, והם חתמו שיש להעדיף את השערות הסינתטיות; עם פרסום הכצעקתה אצל הרבנים, עסיס כתב את 'וילאו למצוא הפתח' שבו לעג וזלזל למסקנות הכצעקתה, ולמקורות המידע שלהם; לאחר העיון בדבריו ופתיחת מקורותיו, ניתן לקבוע ללא היסוס ששום דבר לא השתנה: הכל דמיונות, השמצות ושקרים, ללא שום בסיס רציני, ועוד חזון למועד לפרסם את התגובה.